

บทคัดย่อ

โครงการ “โครงการ การศึกษาและประยุกต์ใช้วัฒนธรรมชุมชนเขมรในการจัดการทรัพยากร
ลุ่มน้ำห้วยเสนง กรณี ชุมชนตาเตียว ต.ตาเบา อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ ” โดยนายหัตถศึกษา ลัญจรงค์
เป็นหัวหน้าโครงการ ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินการคือลุ่มน้ำห้วยเสนงจากบ้านกระเพาโรถึงบ้านตะคร้อ
ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ โดยมีขอบเขตเนื้อที่บ้านกระเพาโร บ้านบุเจก บ้านตา
เตียว บ้านภูมิสงขลิ่ง บ้านจบก บ้านตะคร้อ บ้านปอยจุม โดยมี**คำถามวิจัย**ว่า 1) ประเพณีและวัฒนธรรม
ดั้งเดิม, อีกทั้งประวัติศาสตร์ของชุมชนตำบลตาเบาเป็นมาอย่างไร 2) ฐานทรัพยากรลุ่มน้ำห้วย
เสนงบริเวณตำบลตาเบาเป็นอย่างไรและมีสภาพปัญหาอะไร 3) มีวัฒนธรรมและประเพณีอะไรบ้างที่
สามารถปรับใช้ในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำห้วยเสนงบริเวณตำบลตาเบา และมีกระบวนการอย่างไร
4) รูปแบบและคุณค่าจากการประยุกต์ใช้วัฒนธรรมเขมรในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำห้วยเสนงบริเวณ
ตำบลตาเบาเป็นอย่างไร ซึ่งมี **วัตถุประสงค์ในการศึกษา** 1) เพื่อศึกษาประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิม
และประวัติศาสตร์ชุมชนของตำบลตาเบา 2) เพื่อศึกษาฐานทรัพยากรลุ่มน้ำห้วยเสนงและสภาพปัญหา
3) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมประเพณีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำห้วยเสนง
บริเวณตำบลตาเบา 4) เพื่อค้นหารูปแบบ คุณค่า วัฒนธรรมเขมรในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำห้วย
เสนงบริเวณ ตำบลตาเบา **มีกระบวนการในการศึกษา**คือ จัดกิจกรรมประชุมทีมวิจัยและสร้าง
ความเข้าใจร่วมกันของทีมวิจัย จัดกิจกรรมทำความเข้าใจกับชุมชน ชาวบ้านตำบลตาเบา ศึกษาข้อมูล
พื้นฐานชุมชนตำบลตาเบาและจัดทำปฏิทินวัฒนธรรมและแผนที่ของชุมชน จัด เวทีผู้เฒ่าเล่าความหลัง
ประวัติศาสตร์ชุมชน พัฒนาการการตั้งถิ่นฐาน ตำบลตาเบา จัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง
ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน วัฒนธรรมประเพณี สรุปและสังเคราะห์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมตำบลตาเบา
และวางแผน สำรวจฐานทรัพยากรลุ่มน้ำห้วยเสนงและจัดทำแผนที่ พัฒนาการการใช้ประโยชน์จาก
ฐานทรัพยากรลุ่มน้ำ ทั้งอดีต-ปัจจุบัน แผนที่ศักยภาพฐานทรัพยากร ปัญหาของฐานทรัพยากร จัดเวที
เสวนาสรุปและสังเคราะห์ข้อมูลประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ฐานทรัพยากร และจัดเวที
เสวนาเพื่อเลือกและประยุกต์ใช้วัฒนธรรมชุมชนเขมรในการจัดการทรัพยากรลุ่มน้ำห้วยเสนง

ผลการศึกษา ได้ค้นพบประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชนและองค์ความรู้ในเชิงวัฒนธรรม
ประเพณีและสถานการณ์ปัญหาด้านทรัพยากรในลุ่มน้ำห้วยเสนง ดังนั้นในภาวะวิกฤตด้านทรัพยากรใน
ลุ่มน้ำห้วยเสนงบริเวณตำบลตาเบาจึงได้เกิดการค้นคว้าหารูปแบบและแนวทางการปรับใช้ประเพณีเพื่อ
ฟื้นฟูทรัพยากรในลุ่มน้ำห้วยเสนง ผ่านประเพณีการตอม มาเป็น “ตอมสตั้ง” ซึ่งคุณค่าของการตอมใน
เดือนแถงเจ็ด (เดือนเมษายน) การตอม ตามความหมายของการปฏิบัตินั้นหมายถึงการห้าม การละเว้น
การปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรืองดเว้นปฏิบัติในหลายๆ ประการที่เป็นข้อตกลงร่วมกันในชุมชน สิ่งที่จะ